

[REPORTAGE] ANNE PROVOOST IN AMERIKA

HET LAND VAN ICARUS

De arkvaarders van Anne Provoost verschijnt in de VS bij Scholastic Inc., de grootste kinder- en jeugdboekenuitgeverij ter wereld. De schrijfster reisde naar de States en zag van dichtbij hoe haar boek op die gigantische markt werd gelanceerd. 'Hoe moet een boek over de zondvloed in deze zee van publicaties overeind blijven?' ANNE PROVOOST

W E zijn al murw van het reizen als de steward op de binnenlandse vlucht naar Orlando bij het begroeten vraagt: „En wat gaan jullie dit keer bezoeken? Disney World? Kennedy Space Center? Seaworld misschien?” Mijn man en ik hebben vijftien jaar geleden in dit land gewoond; de gemoedelijkheid van zo'n steward verwondert ons niet. Orlando is de stad van de themaparken. Als je ernaartoe reist, neem je je kinderen of je kleinkinderen mee. Verlaat je Orlando, dan ga je meteen het water op, want zonder water overleef je de zomer in Florida niet. Florida is de *Sunshine State*, weg met de stress, de vakantie begint. „We gaan naar een boekenbeurs,” antwoord ik. De verbazing van de steward is zo groot als de onze toen we de uitnodiging kregen. We zijn op weg naar het 123ste congres van ALA, de *American Library Association*. Met stijgende belangstelling zijn we erachter gekomen dat dit halfjaarlijkse gebeuren zowel een conferentie als een beurs is, met 8.500 geboekte hotelkamers en 350 vergaderruimtes die gelijktijdig worden gebruikt. Het programma heeft de omvang van een telefoonboek, met onderwerpen als: hoe een nieuwe generatie van academische bibliothecarissen te rekruteren, de invloed van de sinds 9/11 ingevoerde *USA Patriot Act* op de privacy van de lezer, hoe om te gaan met de besparingen die Bush heeft doorgevoerd...

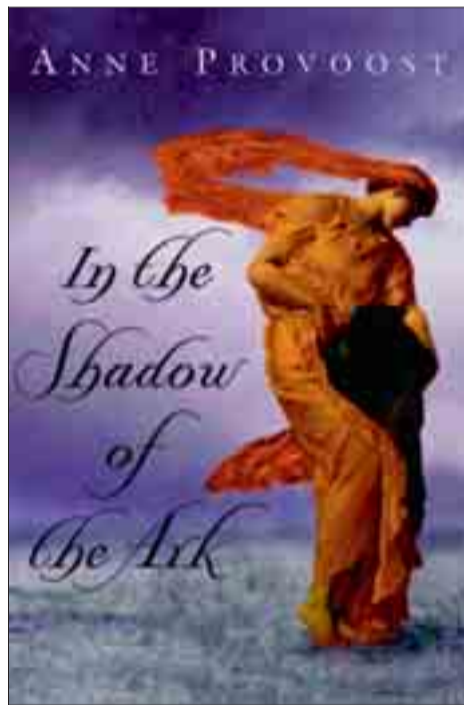
Dit is de staat waar in 2000 de verkiezingsuitslagen een maand lang geteld en herteld werden. Uit het programma van het congres dat hier plaatsvindt valt enige sympathie met het gedachtegoed van de Democraten af te lezen: het opent met een lezing van Richard Clarke, de antiterrorisme-tsaar die Bush afvallig is en daar een boek over heeft geschreven, halverwege is er een voorstelling van *Fahrenheit 9/11*, en het sluit af met een toespraak van E.L. Doctorow, de schrijver die eind mei bij een diploma-uitreiking aan de universiteit van Long Island (New York) op boegeroep werd onthaald omdat hij Bush een leugenaar had genoemd.

Als deze conferentie is afgelopen zullen er 2.300 workshops en vergaderingen hebben plaatsgevonden. Er zullen een tiental literaire prijzen zijn overhandigd, verschillende jury's zullen hebben vergaderd over nominatielijsten voor toekomstige uitreikingen. Er worden 25.000 deelnemers verwacht.

Meteen nadat we onze plaatsen in het vliegtuig hebben ingenomen, word ik aangesproken door een man die niet veel ouder is dan wij: „Hallo, ik ben Arthur, weet je nog?” Arthur Levine is de redactionele directeur van kinder- en jeugdboekenuitgeverij Scholastic Inc. Levine is de man die de boeken van J.K. Rowling naar Amerika haalde toen alle andere uitgeverijen zeiden dat een boek over een kostschool, met eindeloze details over tuchtregels en uniformen, te Europees was voor de Amerikaanse markt. Ik had hem hier niet verwacht, maar zijn secretaresse heeft ervoor gezorgd dat hij dezelfde vlucht had als wij. Begin 2002 toonde Arthur Levine al belangstelling voor *De arkvaarders*. Eind februari werd een contract tussen hem en mijn uitgever in Nederland opgesteld, en zes weken la-

ter ontmoetten we elkaar in Bologna. Ik herinner me dat ik erg verbaasd was over de deal. *De arkvaarders* is een hervertelling van het bijbelse verhaal van Noach en zijn ark. Het goddelijke wezen in mijn boek heeft de karakteristieken van een hersenspinsel. Ik ga na waarom iemand morele en ethische waarden buiten zichzelf legt, bij een of andere god. Levine wou er vanaf het begin niet van horen dat zo iets in de States niet zou kunnen. „Er zullen allicht mensen zijn in de *bible belt* die het boek zullen willen verbieden,” zei hij, „maar het past naadloos in de joodse traditie van herinterpreteren van bijbelverhalen met de bedoeling ze beter te begrijpen.”

N U ben ik met Arthur Levine in de *bible belt*. Waarom vindt een boekenbeurs die eind juni georganiseerd wordt plaats in Florida? Kwade tongen beweren: omdat nu de hotelkamers

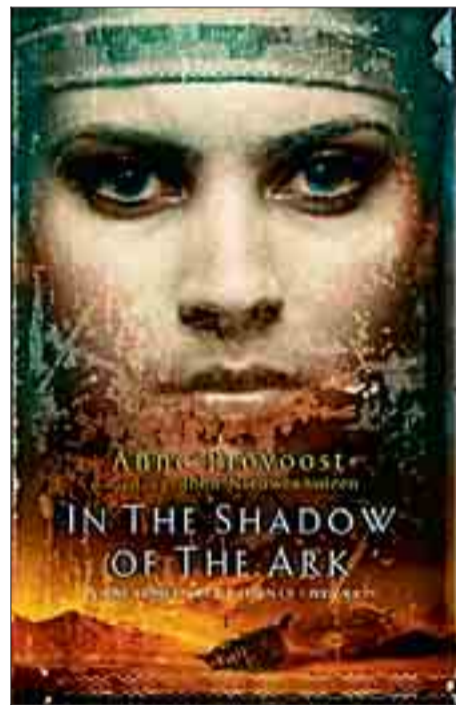

Amerikaanse editie van 'De arkvaarders'.

beschikbaar zijn, want niemand wil hier zijn in de zomer. Het is zo vochtig dat er aanhoudend wolkenlierten voor de zon hangen, waardoor de congresgangers die we vanuit onze hotelkamer kunnen zien geen schaduw hebben. Avond na avond dreigt er onweer. In de lounge van het hotel bevindt zich een marmeren fontein met zes levende eenden die buiten zouden doodvallen van de hitte. Deze VIPs (Very Important Poultry) worden om vijf uur 's avonds ceremonieel met de lift naar hun slaapplek gebracht, en *happy hour* – het slappe moment in de horeca – is met Amerikaanse vindingrijkheid overbrugd: de obers kunnen de bestellingen van de wachtenden in de lounge niet snel genoeg noteren. Naast het hotel bevindt zich het reusachtige, met marmer volgestouwd Orange County Convention Center. Het is er ronduit rustig. De meerderheid van de aanwezigen neemt deel aan de vergaderingen en de workshops, de beurs lijkt veeleer bedoeld om de dode mo-

menten op te vullen. Het beursaanbod is overzichtelijk. Zo te zien brengen de uitgeverij enkel hun nieuwe publicaties mee. Mijn boek is nog niet uit, het ligt over twee weken pas in de boekhandel. Ik word in deze fase geïntroduceerd aan de tussenpersonen: de boekhandelaren en de bibliothecarissen. Het boek kennen ze al: de leden van ALA met interesse voor het fonds van Scholastic kregen een *Advanced Reading Copy* toegestuurd, dat is een voorlopige paperbackuitgave die in maart al werd verspreid, samen met een begeleidende brief van de uitgever. Hier heet het boek *In the Shadow of the Ark*.

Scholastic geeft een van zijn vele recepties. Doorlopend worden er op een feestelijke, aanstekelijke manier nieuwe publicaties gepresenteerd. Het is duidelijk dat de honderd vijftig aanwezige bibliothecarissen elkaar kennen: er wordt uitbundig gejuicht als een van hen het origineel van een illustratie wint in de loterij. Het negativisme sinds Bush en zijn oorlog had me in Europa al een paar keer de vraag doen stellen: wat deed me indertijd toch zo van dit land houden, deze natie die zo aan Icarus doet denken, zich vleugels aanbindend om naar de zon te vliegen en de waarschuwingen die van alle kanten opstijgen in de wind slaand? Nu weet ik het weer. Het is

Britse editie.

de *boost* die je krijgt van hun enthousiasme en ondernemingszin. Dit is wat ik mis in terughoudend Europa.

Ik maak kennis met de dames van de boekhandels op wielen: grote boekenkasten die uit trucks in gymzalen en refers van scholen worden gerold, met speciale aandacht voor kinderen die de boeken eigenlijk niet kunnen betalen, *children in under-served areas* heet dat hier. Hoe ze mijn naam moeten uitspreken? Ze zeggen „Provoest”, als rijmend op *to roost*.

L ATER op de avond nodigt de uitgever ons uit voor de Universal Studios Late Night Bash. Dus toch een bezoek aan een themapark! De *Studios* zijn gesloten voor het gewone publiek, bijgevolg is iedere aanwezige een bezoeker van het congres. Dat heeft als voordeel dat je maar tien minuten in de rij hoeft te staan voor een attractie in plaats van de gangbare

vijftig. Ik onderga een aantal veeleer stijlloze evocaties van succesfilms, maar als je bedenkt dat dit je de kans biedt om samen met de man die je boek op de markt brengt vanaf een rollercoaster met laserstralen naar de *aliens* uit de blockbuster *Men in Black* te schieten, is dit wel een zeer alternatieve manier om je uitgever beter te leren kennen: als iemand die nauwkeurig richt en wil winnen.

Ik zet de aircó in de hotelkamer uit, een fout die ik aan het begin van een reis in tropisch gebied wel meer maak. In mijn slaap ben ik me vaag bewust van apocalyptisch gedonder en geblikssem. Tegen de ochtend is de lucht zo benauwd dat ik geen adem krijg. Het zwembad, dat tussen de moerassen ligt, brengt geen soelaas: het water is om zeven uur al te warm. We gaan wandelen in Ocala National Forest. De horzels steken dwars door onze kleren. Ik zweer dat ik als we bij het meer aankomen een duik ga nemen. Het water lonkt al als we op het pad een bord tegenkomen met de mededeling dat alligators een aangeboren angst hebben voor mensen, maar die angst ogenblikkelijk verliezen als je te dicht in de buurt komt. Het meer is pikzwart, duidelijk wordt het door staarten en poten omgeroerd.

In de balzaal van de Ritz-Carlton liggen 450 couverts klaar. *A brunch featuring our celebrated authors* staat er op de uitnodiging. Zes boeken worden hier vanochtend aan de genodigde bibliothecarissen voorgesteld, *In the Shadow of the Ark* is er een van. Bij de uitgang liggen in rijen op tafels 450 Scholastic-rugzakken met daarin een gebonden exemplaar van de zes titels. Bij mijn bord tel ik vier vorken, vier messen en drie lepels. Tussen de gangen door lezen we voor uit ons werk, met achter ons op een groot scherm het omslag van onze boeken. Ik ben de enige die niet in mijn moedertaal leest. Arthur heeft me de avond voordien gecoacht bij de uitspraak: *paws* spreek je uit op dezelfde manier als *pauze*, weet ik nu.

H ET fragment dat ik lees, is door Arthurs redactrice ingekort. „We willen de luisteraars zoveel mogelijk aspecten van je werk laten zien,” zei ze toen ik haar mailde dat dit voor mij een erg ongebruikelijke manier van werken was. Nu ik voor het publiek sta, begrijp ik wat ze bedoelde. De inkorting komt tegemoet aan het bezwaar waar ik mijn leven lang al mee word geconfronteerd: een geschreven tekst is niet bedoeld om te worden voorgelezen.

„Is dit geen schitterend gebeuren?” hoor ik in de toiletten iemand zeggen.

„Allemaal te danken aan Harry,” klinkt het antwoord.

Stilaan snap ik waarom mijn uitgever kosten noch moeite spaart om deze mensen te vertroetelen. Dit land heeft 117.000 bibliotheken, en dat zijn alleen nog maar de openbare. Veel fantasie heb je niet nodig om je voor te stellen wat er gebeurt als ze met z'n allen hun bestellingen plaatsen. Als je dan ook nog eens door krijgt dat het de bibliothecarissen zijn die hier de boekbesprekingen schrijven en de prijzen toekennen, is de rekensom snel gemaakt.

De bibliothecarissen schuiven aan om hun boeken te laten handtekenen.

Een vrouw komt naar me toe. Ze heeft mijn boek gelezen. „Ben je joodse?” vraagt ze.

„Helemaal niet,” zeg ik, „ik heb een katholiek-christelijke achtergrond.”

„Werkelijk? Hoe kan dat nu? Christenen schrijven toch niet dit soort boeken?” Ik weet wat ze bedoelt. De joodse overlevering is al